ו שם בְּפֶרֶק ח' מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה"י-ג) וְכַתָּכְמִים.
ז בְּרָכוֹת (ל"ח) [ל"ט] (ע"א) בְּעוּבְדָּא דְּבַר קַפְרָא פָּרוּשׁ רַשִׁ"י (ד"ה ומלגלג) וְתוֹסְפוֹת שָׁם (ד"ה חביבים).

(י) הַמִּין שֶׁרָגִיל לִהְיוֹת חָבִיב עָלָיו, (יא) אֲפִלּוּ אִם עַתָּה חָפֵץ בַּמִּין הַשֵּׁנִי: **ב** (ג) [1]וּלְהַרַמְבַּ"ם, אִם הָיָה מִין אֶחָד חָבִיב לוֹ יוֹתֵר, בֵּין שֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶם שָׁווֹת בֵּין שֶׁאֵינָם שָׁווֹת, בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִמִּין שִׁבְעָה בֵּין שֶׁאֵין בָּהֶם מִמִּין שִׁבְעָה, (יב) מַקְדִּים הֶחָבִיב לוֹ אָז (יג) בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. * וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה בָּזֶה יוֹתֵר מִבָּזֶה, אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים, עָלָיו מְבָרֵךְ תְּחִלָּה: **ג** [2]הֲבִיאוּ לְפָנָיו דָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וְדָבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל, (יד) בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ (ז) קוֹדֶמֶת, (טו) שֶׁהִיא חֲשׁוּבָה, שֶׁאֵינָהּ פּוֹטֶרֶת אֶלָּא דָּבָר אֶחָד.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְאֵין לְהַתִּיר לוֹ, עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַפֶּרֶק בַּהַשְׂמָטוֹת. וְעַיֵּן שָׁם (ס"ק טו) שֶׁכָּתַב בְּמַשְׂכֶּה מְבָשָׂם שְׁעוֹשִׂים מִשְּׁמָרֵי יַיִן וּמִינֵי עִשְׂבֵי בְּשָׂמִים שֶׁצּוֹרְפִין בְּעֵרֵי אֲרוֹם, מַתִּיר לְזוֹלְפוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן"ו וּלְשָׁאֲפוֹ בְּחוֹטֶם, עַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם שוּ"ת זֶרַע יַעֲקֹב (סי' ט). וְעַיֵּן בְּשַׁעַר הַפֶּלֶךְ פֶּרֶק י"א מֵהִלְכוֹת מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת (ה"ג) בְּצִנְעָן הַשַּׁבְּצַ"ן לְהַרְחִיק, שְׁחוֹשְׁשִׁין דְּזוֹמְנִין אוֹמְרִים שְׁזּוֹלְפִין עָלָיו סָתָם יַיְנָם, אֵין לְחַשׁ לָזֶה, וְהַתִּיר לְהַלָּכָה וּלְמַעֲשֶׂה וְהֶבִיאוֹ מֵחָזִיר בְּרָכָה בְּקַנְטָרוּס אַחֲרוֹן (סק"ב):

יֵשׁ מַעֲלָה לְמִין שִׁבְעָה וְיֵשׁ מַעֲלָה לְחָבִיב וְיַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיִּרְצֶה בְּהַקְדָּמָה. וּבְצִנְעָן חָבִיב יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל שְׁנֵי דְּרָכִים, הַן אִם חָבִיב לוֹ רֹב פְּעָמִים אֲחֵרִים כְּהָרֹא"ש (פ"ו סי' כה), הַן אִם חָבִיב לוֹ עַתָּה (כְּהָרַאֲבַ"ד) [כְּהָרַמְבַּ"ם] (פ"ח הי"ג), כֵּן נִרְאֶה לִי כֵּיוָן שֶׁאֵין לְפָנֵינוּ הָכְרַע הִלְכְתָא כְּמַאן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **ג** (ז) קוֹדֶמֶת. אֲפִלּוּ הַשֵּׁנִי חָבִיב עָלָיו.

בְּאֵר הַיטֵב

ב (ג) וּלְהַרַמְבַּ"ם. כָּתַב הַשַּׁ"ז (סק"א), לְעִנְיַן הֲלָכָה אֵין כָּאן שׁוּם חֶשֶׁק, דְּבָכָל הַדְּרָכִים יֵשׁ לוֹ עַל מָה לִסְמֹךְ, דְּאִם בִּרְכוֹת שָׁווֹת וְיֵשׁ מִין שִׁבְעָה, מִי שֶׁרוֹצֶה לֵךְ הַמִּין שִׁבְעָה וּלְפִטְרֵי הַשֵּׁנִי מִבְּרָכָה שֶׁפִּיר צָבִיד (בְּרַבֵּי יְהוּדָה) וּכְפָסַק הָרֹא"ש, וְאִם יִרְצֶה לֵךְ הַשֵּׁנִי הֶחָבִיב עָלָיו וְלִפְטֹר הַמִּין שִׁבְעָה שֶׁפִּיר צָבִיד (כְּרַבֵּי יְהוּדָה) [כְּרַבֵּנֵן]. וּכְפָסַק הָרַמְבַּ"ם, וְאִם אֵין בֵּינֵיהֶם מִין שִׁבְעָה, פְּשִׁיטָא דְּשַׁפִּיר יַעֲשֶׂה לֵךְ הֶחָבִיב. וְהוּא הַדִּין בְּאֵין בִּרְכוֹת שָׁווֹת וְצָרִיךְ לְהַקְדִּים אֶחָד לַחֲבֵרוֹ בִּבְרָכָה, גַּם כֵּן אִם חָבִיב לוֹ עַתָּה (כְּהָרַאֲבַ"ד) [כְּהָרַמְבַּ"ם] (פ"ח הי"ג), כֵּן נִרְאֶה לִי כֵּיוָן שֶׁאֵין לְפָנֵינוּ הָכְרַע הִלְכְתָא כְּמַאן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **ג** (ז) קוֹדֶמֶת. אֲפִלּוּ הַשֵּׁנִי חָבִיב עָלָיו.

בַּאוּר הֲלָכָה

בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים אֵינוֹ מְדֻקְדָּק, דְּאַדְּרַבָּה, דַּעַת רִאשׁוֹנָה הִיא דַּעַת אֲרִיָה יְחִידְאֵי [הוּא הָרֹא"ש (פ"ו סי' כה) וְחִדּוּשֵׁי רַאֲבַ"ן (סי' קסז), וְאָפְשָׁר שֶׁגַּם דַּעַת רַשִׁ"י (מא. ד"ה אבל) כֵּן, וְעַיֵּן בָּזֶה בְּתוֹסְפוֹת דְּבוּר הַמַּתְחִיל אֲבָל, וּבְדִבְרֵי רַאֲבַ"ן (שם) שֶׁחִלּוּקִים בְּדַעַת רַשִׁ"י בָּזֶה], וְדַעַת שְׁנִיָּה הִיא דַּעַת הָרַבָּה רִאשׁוֹנִים, הֲלֹא הוּא דַּעַת רַב הַאי גְּאוֹן הוֹבָא בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (שם ד"ה אמר עולא), וְגַם דַּעַת הָרַבְּנוּ חֲנַנְאֵל וְהָרִי"ף כְּפִי מַה שֶּׁמּוּכָח שָׁם בִּדְבְרֵי רַאֲבַ"ן, דִּלְפָרוּשָׁם דַּעַת עוּלָּא הוּא דְּבְאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת לְכַלַּי עֲלְמָא חָבִיב עָדִיף, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת (שם) וְרַבְּנוּ יוֹנָה (כתי: ד"ה אבל) וְהָרַשְׁבָּ"א (שם), וְגַם נוֹכַל לְצָרֵף לָזֶה דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ח הי"ג) וְהָעוֹמְדִים בְּשִׁיטָתוֹ דִּסְבִירָא לְהוּ גַּם כֵּן דְּחָבִיב עָדִיף, אֶלָּא דְּהֵם סְבִירָא לְהוּ אֲפִלּוּ בְּשֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת גַּם כֵּן חָבִיב עָדִיף מִמִּין שִׁבְעָה, וְעַל כָּל פָּנִים בְּאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת מִסְתַּבְּרָא דַּאֲפִלּוּ בְּשֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת גַּם הוּא כָּתַב דְּהָעִקָּר לְמַעֲשֶׂה כְּדָעָה זוֹ שֶׁהִיא דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים, וְכֵן מִשְׁמַע מֵהַגְּהָ"א, עַיֵּן שָׁם. וְעַד, **דְּבְאַלְיָה רַבָּה** (סק"ב) **הָבִיא שִׁיטָה אַחֶרֶת דְּגַם בְּאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת מִין שִׁבְעָה קוֹדֵם, וּמְצַדֵּד כֵּן לְמַעֲשֶׂה** מִשּׁוּם דְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים קָיְימֵי בְּשִׁיטָה זוֹ, [וְגַם מִשּׁוּם דִּפְרֵי הָעֵץ חָשִׁיב מִפְּרֵי הָאֲדָמָה כְּדַעַת בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת]. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְמַעֲשֶׂה טוֹב יוֹתֵר לִנְהֹג כְּדַעַת הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה דְּחָבִיב עָדִיף,** דְּאַף שֶׁהָאַלְיָה רַבָּה הֵבִיא הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ כְּרַבֵּי יְהוּדָה דְּמִין שִׁבְעָה עָדִיף אַף בְּאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת, לְעֻמַּת זֶה יֵשׁ עוֹד הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּאַף בְּבִרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת גַּם כֵּן הֲלָכָה כְּרַבֵּנֵן דְּאוּלַיְנִן בָּתַר חָבִיב, הֲלֹא הֵמָּה רַב הַאי גְּאוֹן וְהָרַאֲבַ"ן (שם) [כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּרַשְׁבָּ"א (שם) וּבְהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִיּוֹת (פ"ח מאת ה') וְהָרַמְבַּ"ם (פ"ח הי"ג) וְהָאֲשְׁכּוֹל (ח"א סי' כט) וְהָאוֹר זָרוּעַ (הל' סעודה סי' קעו) [וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֵבִיא שֶׁגַּם הָרִי"ף סְבִירָא לֵיהּ הָכִי] וְהָרַב עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא (פ"ו מ"ד ד"ה מברך) וְהָרֹא"ה בְּסֵפֶר הַחִנּוּךְ (מצוה תל) וּבְחִדּוּשָׁיו עַל הָרִי"ף (פקדת הלויים מא.), וְעַל כָּל פָּנִים נוֹכַל לְצָרֵף דַּעְתָּם בְּאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת לְיַתֵּר הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּאוּלַיְנִן בָּתַר חָבִיב. **אֲבָל אִם הַזְּמַן גַּם כֵּן הָיָה חָבִיב עָלָיו תָּמִיד, בְּוַדַּאי יוֹתֵר טוֹב לְבָרֵךְ עָלָיו אַף שֶׁעַתָּה חָבִיב עָלָיו יוֹתֵר הַצְּנוּן,** כְּפָסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּזֶהוּ נִקְרָא חָבִיב, **וַאֲפִלּוּ אִם תָּמִיד הָיָה חָבִיב עָלָיו הַצְּנוּן אַף עַתָּה חָבִיב עָלָיו הַזְּמַן טוֹב לְבָרֵךְ עַל הַזְּמַן,** אֶחָד, מִצַּד הָרַבֶּה פּוֹסְקִים שֶׁהוֹבָא בְּאֵלְיָה רַבָּה (שם) דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּתָמִיד מִין שִׁבְעָה עָדִיף מִמַּעֲלַת הֶחָבִיב, וְעוֹד, הָא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (שם) דְּחָבִיב נִקְרָא מַה שֶּׁהוּא חָבִיב עָלָיו, וְכֵן מַשְׁמַע דַּעַת הָאוֹר זָרוּעַ (שם) דְּכָתַב דְּחָבִיב הוּא מַה שֶּׁהוּא מְתֻאָוֶה לֶאֱכֹל, עַיֵּן שָׁם, [וְאַף דִּכְשֻׁלְחָן עָרוּךְ פָּסַק כְּדַעַת תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד"ה מחלוקת) וְרֹא"ש (שם), מִכָּל מָקוֹם נוֹכַל לְצָרֵף דַּעְתָּן לָזֶה]. וְגַם נוֹכַל לְצָרֵף דַּעַת הָרֹא"ש וְרַאֲבַ"ן [שֶׁהֵבַאתִי לְמַעְלָה] דְּסְבִירָא לְהוּ דְּבְאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת עֲדִיפָא לֵיהּ אִיזְלִינַן כְּלַל בָּתַר חָבִיב, וְהֵיא דַּעַת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, מִכָּל הַלַּיְן טַעֲמֵי נִרְאֶה דְּיוֹתֵר טוֹב שֶׁיְּבָרֵךְ עַל אִיזֶה חָבִיב עָלָיו. **וְאִפְשָׁר עוֹד לוֹמַר דְּאֲפִלּוּ בְּסָתָם פְּרִי עֵץ וּפְרִי אֲדָמָה גַּם כֵּן אִם הַפְּרִי עֵץ חָבִיב עָלָיו עַתָּה יְבָרֵךְ עָלָיו אַף שֶׁתָּמִיד חָבִיב הַפְּרִי אֲדָמָה,** מִשּׁוּם דִּנְטִעָרֵךְ דַּעַת בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהוֹבָא בְּסָעִיף ג' וְגַם הָרַמְבַּ"ם דִּסְבִירָא לְהוּ שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן חָבִיב וְגַם הָרֹא"ש הַנַּ"ל, וְכֵן כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (כלל נז ס"ה). **אֲכָל אִם הַפְּרִי אֲדָמָה תָּמִיד חָבִיב עָלָיו יוֹתֵר וְגַם עַתָּה, נִרְאֶה שֶׁטּוֹב יוֹתֵר לִנְהֹג לְמַעֲשֶׂה כְּדַעַת הָאַחֲרוֹנִים** שֶׁיְּבָרֵךְ עָלָיו תְּחִלָּה, כְּדַעַת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּסָעִיף ג' וְלֹא כְּבַעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהוּא דַּעַת הַיַּשׁ אוֹמְרִים שָׁם, וּדְלֹא כְּאֵלְיָה רַבָּה הַנַּ"ל שֶׁסּוֹתֵר פְּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

ב * **וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה וְכוּ' מִשִּׁבְעַת הַמִּינִין וְכוּ'.** דִּין זֶה, בִּבְרָכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת הוּא אֲלִיבָּא דְּכֻלַּי עֲלְמָא, וּבְאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת בְּגוֹן צְנוֹן וְזַיִת, תְּלוּי בְּשִׁתֵּי הַדֵּעוֹת **דַּאֲפִלּוּ אִם הַדָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל הוּא גַּם מִמִּין שִׁבְעָה כְּגוֹן דּוּבְשָׁא דְּתַמְרֵי, אֲפִלּוּ הָכִי פְּרִי הָאֲדָמָה עָדִיף:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

עַיִן בְּכָל אֵלּוּ הַדִּינִים, דִּלְכְאוֹרָה אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּיוָן דְּמַעֲקַר הַדִּין קָיְימָא לָן כְּדַעָה שְׁנִיָּה שֶׁבְּסָעִיף א' דְּחָבִיב עָדִיף אֲפִלּוּ מִמִּין שִׁבְעָה, מְפִילָא כָּל שֶׁכֵּן דְּשֻׁלָּם עָדִיף מִינֵּיהּ [דְּהָא שֻׁלָּם עָדִיף אֲפִלּוּ מֵחָבִיב], אוֹ אוּלַי יֵשׁ לוֹמַר בְּהֶפֵךְ דְּהָא דְּקָיְימָא לָן שֶׁשֻּׁלָּם עָדִיף מֵחָבִיב הַיְינוּ בְּשֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוִין וּכְא לְמִטְרוּ בִּבְרָכָתוֹ, אֲבָל בְּשֶׁאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוִין, כֵּיוָן דְּקָיְימָא לָן בְּזֶה דַּאֲפִלּוּ מִמִּין שִׁבְעָה חָבִיב עָדִיף, אִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן דְּעָדִיף מִשֻּׁלָּם מִפַּעֲלַת מִין שִׁבְעָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְרָאִיתִי בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני ברכות הנהנין) בְּסוֹף אוֹת כ"ז שֶׁפָּסַק דְּשֻׁלָּם עָדִיף אֲפִלּוּ מֵחָבִיב וּמִין שִׁבְעָה, וְרִצּוֹנוֹ לוֹמַר בְּשֶׁאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוִין, וְאִפְּרֵי הָעֵץ וּפְרֵי הָאֲדָמָה קַאֵי, עַיֵּן שָׁם, וְלֹא אָדַע רְאָיָתוֹ לָזֶה [נִמְשָׁ שֶׁכָּתַב שָׁם בְּמֻקָּף, אַף שֶׁהַמְּגַן אַבְרָהָם (סק"א) כָּתַב וְכוּ' זֶהוּ לְדַעַת הָרֹא"ש שֶׁפָּסַק כְּרַבֵּי יְהוּדָה, לֹא אָדַע אַיֶּה פָּסַק כְּרַבֵּי יְהוּדָה בְּאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוִין, וְאִי רְצוֹנוֹ לוֹמַר בִּבְרָכוֹתֵיהֶן שָׁוִין, לָמָּה סִיֵּם אֲכָל לְמֵאי דְּקָיְימָא לָן כְּרַבָּנַן וְכוּ', הָא בְּשֶׁלָּחָן עָרוּךְ נִזְכַּר דַּעַת הָרֹאשׁוֹנָה בְּסָתָם, וְאוּלַי מַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא"ש צָרִיךְ לוֹמַר 'הָרִאשׁוֹנִים' (דְּיֵשׁ רִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּהֲלָכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה אֲפִלּוּ בְּאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוִין), וְרוֹצֶה לוֹמַר לְדִידְהוּ יְהֵיהּ דְּבְרֵי הַמְּגַן אַבְרָהָם אֲפִלּוּ

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבסדר ברכת הנהנין (פ"י הט"ו) כתב: כל מקום שהחביב קודם בין שהוא חביב עליו ברוב הפעמים אף על פי שאין חפץ בו עתה בין שחפץ בו עתה אף על פי שאינו חביב עליו ברוב הפעמים נקרא חביב, ואם יש לפניו שני מינים האחד חפץ בו עתה והשני חביב עליו ברוב פעמים איזה שירצה יקדים. **ב]** ובסדר ברכת הנהנין (פ"י ה"ח) כתב שבברכותיהם שוות ואותו שאין מין שבעה חביב עליו יותר איזה שירצה יקדים [כדעת הט"ז שהביא בשער הציון (סק"ח) שהשוה להלכה ב' הדעות וע"כ כתב שאין שיעשה שפיר עביד].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah